

'HIBRIDNI PUT PREDsjedNICE U SAD pun je prešućivanja, antidatiranja i improvizacije'

Razgovarala **ZRINKA VRABEC MOJZEŠ** Fotografije **NACIONAL**

Bivši ministar vanjskih poslova u vladi Ivice Račana, zastupnik SDP-a u Europskom parlamentu Tonino Picula nakon božićnih i novogodišnjih blagdana vratio se na posao u Bruxelles, gdje pripada Klubu zastupnika Progresivnog saveza socijalista i demokrata. Predsjednik je Izaslanstva EU parlamenta za odnose s Bosnom i Hercegovinom i Kosovom i član Konferencije predsjednika izaslanstava, Odbora za vanjske poslove, Pododbora za sigurnost i obranu, kao i Izaslanstva u skupštini Euronesta te zamjenik u Izaslanstvu u Odboru za regionalni razvoj te Izaslanstvu u Odboru za stabilizaciju i pridruživanje Srbije u EU. Sa svim tim odborima sigurno mu ne manjka aktivnosti u Bruxellesu, koje nije zamijenio pozicijom predsjednika SDP-a, budući da na nedavnim unutarstranačkim izborima nije ušao u drugi krug. Po mišljenju mnogih, upravo izjava da tu funkciju namjerava obnašati iz Bruxellesa eliminirala ga je kao jednog od favorita u utrci za novog šefa ljevice u Hrvatskoj. Za razliku od svojih kolega, Picula vikende provodi u Hrvatskoj, gdje od petka do ponedjeljka sudjeluje u promoviranju svojih aktivnosti koje su velikim dijelom vezane uz zaštitu maritimne baštine, u koju pripada i zaštita tradicionalnog ribolova u Jadranu.

NACIONAL: Kao bivši ministar vanjskih poslova i europarlamentarac, kako ocjenjujete „niskoprofilni“ boravak predsjednice Republike u SAD-u? Jesu li takvi posjeti uobičajeni u ostalim europskim zemljama i smije li jedan poglavar države tako putovati,

bez koordinacije s premijerom i ministrom vanjskih poslova?

Nažalost, ni do danas nam nisu poznate sve potrebne informacije o tom neobičnom putu Predsjednice u SAD, a u osjeci informacija zakonito dolazi do poplave nagađanja. Na temelju onoga što vidim, radi se o putovanju nedovoljno kvalitetno pripremljenom i pogotovo loše iskomuniciranom s javnošću. Previše je bilo prešućivanja, antidatiranja i pokušaja skretanja pozornosti s temeljnog problema koji prepoznajem u nekoordiniranosti s drugim sukreatorima vanjske politike, zanemaranju diplomatskih, sigurnosnih i protokolarnih aspekata te improvizaciji u naknadnom postavljanju političkih ciljeva misije. Takve nazovi hibridne misije treba izbjegavati, a posebno kada je riječ o odnosima s državom takvog značaja kakve su Sjedinjene Države.

NACIONAL: Predsjednica je otkrila i da je sa svojim tajanstvenim sugovornicima razgovarala i o mogućnosti ukidanja viza za SAD. Tim pitanjem ste se intenzivno bavili u EU parlamentu i u jednom trenutku objavili kako smo vrlo blizu ukidanja viza za Hrvatsku. Je li to izgledno s novom američkom administracijom?

Hrvatska je, nažalost, jedna od pet država članica EU-a čiji građani još uvijek trebaju vize za odlazak u SAD. Iako je naša zemlja u toj skupini najbliža ispunjavanju službenih kriterija i pridruživanju programu za izuzeće od viza, apsolutno je neprihvatljivo da svi građani EU-a nemaju jednak tretman kada je u pitanju slobodno kretanje. Od

početka mandata angažiram se na rješavanju tog problema na temelju stava da slobodno kretanje ljudi mora biti preduvjet za slobodnu razmjenu roba i usluga. Treba, međutim, biti realan kada govorimo o neposrednoj budućnosti. Čini se da s novim američkim predsjednikom nastupa razdoblje ozbiljnog limitiranja, a ne stimuliranja slobode putovanja. Neovisno o tome Hrvatska mora, s jedne strane, ustrajati na tome da Europska komisija taj problem ne zametne po ladicama, a s druge i bilateralno raditi s Washingtonom na ukidanju viza hrvatskim građanima.

NACIONAL: Andrej Plenković prvi je premijer koji je organizirao primanje u Vladi za hrvatske europarlamentarce. Kako ocjenjujete tu njegovu gestu i očekujete li bolju suradnju s Hrvatskim saborom i Vladom u pitanjima od nacionalnog interesa koja, svaki u svojoj političkoj grupaciji, zastupate u EU parlamentu?

To je svakako dobrodošla promjena u odnosu prema hrvatskim zastupnicima u Europskom parlamentu. Hrvatska je ušla u EU nakon osobito dugih i mukotrpnih pregovora, prije tri i pol godine, ali dvije vlade prije ove nisu smatrale potrebnim pozvati eurozastupnike na suradnju i razmjenu stajališta. Nadam se da ovo neće biti upamćeno tek kao gesta, nego početak trajne i dobro strukturirane suradnje na temelju poštovanja naših političkih razlika, ali i prepoznavanja nacionalnih ciljeva koje trebamo ostvarivati u europskim institucijama. Pogotovo u ovim vremenima novog miješanja

Tonino Picula interview

'OČEKIVAO SAM BOLJI REZULTAT
na izborima za predsjednika stranke. Prihvaćam
i razumijem da je članstvo SDP-a tražilo drugačiji
profil kandidata nakon deset godina jednog
autoritarnog vladanja strankom, za što najveću
odgovornost snosi bivši predsjednik Milanović'

karata u međunarodnim odnosima.

NACIONAL: Jeste li razočarani činjenicom da niste ušli u drugi krug izbora za predsjednika SDP-a i koliko je za to kriva vaša izjava o ostanku u Bruxellesu?

Očekivao sam svakako bolji rezultat, ali kada bih se danas opet našao u istoj situaciji kao u rujnu prošle godine, ne bih mijenjao svoje temeljne poruke. Tada sam izbjegao napraviti jednu ozbiljnu političku grešku - da se uopće ne kandidiram za predsjednika SDP-a i tako ostavim prostor za buduća predbacivanja ili nagađanja što bi bilo da je bilo. Jer ja nisam zalutao u svoju stranku; uvijek sam bio i želio biti dio njenih transformacija. Jednako tako, nikada nisam olako shvaćao svoje obveze, a u Bruxelles su me svojim glasovima poslali hrvatski građani. I to dvaput, na vrlo uvjerljiv način. Prihvaćam i razumijem da je članstvo SDP-a na ovim izborima za predsjednika stranke tražilo drugačiji profil kandidata.

NACIONAL: Bili ste otvoreni kritičar i oponent bivšeg predsjednika stranke Zorana Milanovića. Kako ocjenjujete stanje u SDP-u nakon promjene vodstva? Naime, mediji su se raspisali o velikim podjelama unutar stranke, kojoj rejting neprestano pada. Što bi trebalo učiniti da se to zaustavi?

Bilo bi potpuno nerealno očekivati posve miru tranziciju nakon deset godina jednog autoritarnog modela vladanja strankom, za što najveću odgovornost snosi bivši predsjednik, ali nije za to isključivi krivac. SDP se mora iskreno suočiti s uzrocima trenutnog stanja stvari i svakako izbjeći saniranje posljedica repetirajući kompromitirane metode i mentalitete. Financijske dubioze su goruće, ali u osnovi od sekundarne važnosti. Puno je značajnije izgraditi novi politički profil stranke, pokazati diskontinuitet u gotovo svim aspektima djelovanja stranke koji su doveli do odustajanja velikog dijela našeg biračkog tijela od identifikacije sa SDP-om. To neće biti nimalo jednostavno jer jezik socijalne i političke nostalgije sve manje pomaže, a velika lijeva stranka u razdoblju dubokih društvenih transformacija mora biti osobito socijalno inventivna i politički prodorna.

NACIONAL: SDP je dao podršku Vladinoj inicijativi za povratak Ine u vlasništvo Hrvatske, ali Davor Bernardić predlaže referendum. Kako bi to izveo SDP?

Projekt otkupa Ine od MOL-a treba biti dio strategije o dugoročnoj energetskej sigurnosti Hrvatske. Pitanje je kakvu energiju želimo, za kakav tip gospodarstva i potrošnje, koliko je možemo proizvoditi sami, a koliko je, po kojoj cijeni i od koga nabavljati u budućnosti. Nemoguće je projekt Ine odvojiti i od pitanja proračunske stabilnosti. Volio bih da Vlada predstavi cjeloviti plan sa svim potrebnim detaljima koji mogu biti korigirani, prihvaćeni ili odbačeni u javnoj i redovitoj saborskoj raspravi. Referendum je zadnja opcija.

NACIONAL: Kako ocjenjujete poteze Plenkovićeve vlade prema susjedima, s kojima Hrvatska nije u najboljim odnosima, od Srbije, preko BiH do Slovenije?

Prije svega, treba primijetiti da članstvo ili perspektiva članstva u EU-u već neko vrijeme, nažalost, ne djeluju kao osobito integrativan faktor među

susjedima. Podsjećam da je Hrvatska jedina članica EU-a koja je od svog EU susjedstva ogradena bodljikavom žicom! Odnose s mađarskim neliberalnim poretom i slovenskim trajnotinajućim teritorijalnim aspiracijama, valja pažljivo tretirati. S druge strane, Hrvatska je članica koja, kao ni jedna druga, graniči s čak trima državama u procesu pristupanja Europskoj uniji. Budući da nas sa svima trima vezuju i posljedice ratnog raspada bivše zajedničke države, odnose s njima teško je graditi bez jednog oka na retrovizoru. Značajnijem poboljšanju odnosa ne pomaže i udaljena perspektiva članstva tih država u EU-u zbog općeg pada podrške politici proširenja. Za sada ne vidim u vanjskopolitičkom djelovanju Vlade neke promjene stanja odnosa sa susjedstvom kojeg su zatekli.

NACIONAL: Prošloga tjedna ste kao voditelj Izaslanstva Europskog parlamenta za odnose s BiH i s Kosovom, sudjelovali na raspravi o izvješću Komisije o napretku Srbije i Izvješću o napretku Kosova za 2016. Kakvi su bili zaključci? Srbiji je Hrvatska do sada blokirala otvaranje dvaju poglavlja - 23 i 26, koja su na kraju ipak otvorena. Želi li Srbija iskreno ispuniti uvjete za članstvo u Europskoj uniji? Kako se na to gleda u Uniji?

EU potiče Srbiju na promjene, ali ritam pregovorima davat će prije svega Beograd u onoj mjeri u kojoj bude spreman na reforme. Važnost neriješenih bilateralnih odnosa zemlje kandidata i zemlje članice nije moguće ignorirati jer se najčešće, ne

'HRVATSKA JE JEDINA ČLANICA EU-a koja je od svog susjedstva ogradena bodljikavom žicom. Odnose s mađarskim neliberalizmom i slovenskim teritorijalnim aspiracijama valja pažljivo tretirati'

uvijek, upravo u njima krije puno toga što ionako treba prilagoditi europskim standardima. Čitajući izvještaj o Srbiji za 2016. jasno je da hrvatske pozicije predstavljaju tek mali dio gradiva koje vlasti u Beogradu moraju savladati ako žele otvarati i zatvarati pregovaračka poglavlja. Pored ocjenjivanja situacije, u raspravi o ovogodišnjem izvješću o Srbiji morao sam reagirati i na stajališta slovenskih kolega koji su rezerve Hrvatske o obrazovanju manjina na matičnom jeziku u Srbiji, opisivali kao blokadu pregovora. Podsjetio sam i njih i vanjskopolitički odbor na to što je bila prava sistematska blokada uoči ulaska Hrvatske koja će, kako stvari sada stoje, još dugo ostati posljednja država primljena u procesu proširenja. Kosovo ostaje primjer zemlje u kojoj je perspektiva članstva u Uniji jedino što povezuje vlast i oporbu, dok se na svemu ostalom oštro polariziraju. Euroentuzijizam takvog tipa, naravno, nije dovoljan za rješavanje teških problema s kojima se nosi najmlađa država u Europi.

NACIONAL: Prvog siječnja 2017. predsjedanje nad EU-om preuzela je jedna od najmanjih europskih država, Malta. S kojim problemima će se odmah morati suočiti?

Zanimljivo je kako geografski najmanja članica preuzima predsjedanje u trenutku kada se EU suočava s najvećom političkom krizom od svog nastanka. U sljedećih šest mjeseci očekuje se službeno pokretanje BREXIT-a, a s nestrpljenjem se očekuju i izbori u Francuskoj i Njemačkoj. Migrantska kriza je, unatoč manjim brojkama, i dalje daleko od rješenja. Agenda koju su postavili je iznimno ambiciozna, neki je čak nazivaju „pragmatično idealističkom“. Umjesto započinjanja novih inicijativa, glavni cilj malteškog predsjedanja je poboljšanje života građana osnaživanjem postojećih inicijativa, temeljeno na većoj solidarnosti i ostalim fundamentalnim vrijednostima EU-a. Posebno mi je drago što je Malta kao otočka zemlja članica u fokus konačno stavila europske otoke. Upravo tim povodom, kao potpredsjednik nadležne međuskupine EP-a zadužen za otoke, putujem u veljači na Maltu gdje ću, s predstavnicima Vlade Malte, Europske komisije i Udruženja europskih otoka raspravljati o izazovima s kojima se otočani i otoci suočavaju te kako naći zajednički odgovor.

NACIONAL: Kao član Odbora za vanjske poslove EU parlamenta uspjeli ste krajem prošle godine progurati dva amandmana koja se tiču Europske obalne straže. O kakvim se prijedlozima radi i zašto je to važno za Hrvatsku?

Inicijalni prijedlog Europske komisije o uspostavi Europske granične i obalne straže obuhvaćao je samo Schengenski prostor. Svi znamo da je Hrvatska, uz Rumunjsku i Bugarsku, u procesu pristupanja Schengenu. No ne znamo koliko će taj proces trajati, posebice uzevši u obzir njegovo narušeno funkcioniranje od početka migrantske krize. Kao izvijestitelj u sjeni podnio sam amandmane kojima se originalni tekst nadopunjuje odredbama tako da se štite vanjske granice cijelog EU-a, ne samo Schengenski prostor. Proces lobiranja trajao je nekoliko mjeseci. Pritom sam aktivno surađivao s ostalim zastupnicima, ali i Vijećem, kako bismo postigli da na trijalog dodemo s istim prijedlogom. Sretan sam što se trud isplatio. Činjenica da je Granična i obalna straža formalno započela s radom na granici Bugarske i Turske, najbolja je potvrda našeg rada.

NACIONAL: Dugo se govori o krizi EU-a, počelo je ekonomskom, a nastavilo se izbjegličkom krizom, došlo je i do Brexita. Ima li EU ideju kako dalje i kako postići suglasnost u nekim ključnim pitanjima oko kojih očito ne može postići dogovor?

Iduće godine bit će punih 60 godina od potpisivanja Rimskih ugovora kojima je osnovana Europska ekonomska zajednica, preteča Europske unije, bez sumnje najznačajnijeg i najambicioznijeg multilateralnog projekta u povijesti. Jednako tako nema dvojbe da se EU danas nalazi u najvećoj krizi od osnutka. Kriza nije tek institucionalna, nego duboko politička. Rješenja se traže negdje u rasponu između sučeljenih polova; puna Unija s više ovlasti ili resetiranje na limitiraniju zajednicu asimetričnog partnerstva. Renacionalizacija političkih procesa, sve češće odustajanje od konsenzualnog pristupa rješavanju problema i prodor tzv. neliberalne demokracije, temelje se na negativnim posljedicama globalizacije i poljuljanom položaju srednje klase posvuda u Europi. Masovne frustracije nastaju zbog nestanka radnih mjesta u tradicionalnim industrijama i javnim servisima, povećanja nejednakosti i slabljenja europskog socijalnog modela. Na sve to nadovezalo se masovno raspadanje političkih poredaka na istočnim i južnim rubovima EU-a što je dovelo do izbjegličke krize bez presedana u novijoj povijesti kontinenta, koja je prokazala neučinkovitost europskih institucija i nedostatak solidarnosti između država članica. Teroristički napadi na civilne ciljeve i nedostatak zajednički koordinirane sigurnosne politike, zaokružili su dojam o ozbiljnim problemima u funkcioniranju Unije.

NACIONAL: Kao promatrač socijaldemokrata u Europskom parlamentu pratili ste izbore u Makedoniji. Kako ocjenjujete situaciju u toj zemlji i kakvi su joj izgledi za približavanje članstvu u Uniji?

Dugoočekivani prijevremeni izbori u Makedoniji, premda održani bez većih incidenata, nisu stvorili pretpostavke za stabilnost i reforme. Izvanredni izbori posljedica su izvanrednog stanja u kojem

Makedonija živi zadnje dvije godine. Prilikom da formira novu vladu dobila je dosadašnja vladajuća stranka čije vodstvo je optuženo za masovno prisluškivanje građana, visoku korupciju i dominaciju nad medijima. U Makedoniji politička stabilnost ne ovisi samo o političkim odnosima dviju glavnih stranaka, nego i o etničkim odnosima Makedonaca i Albanaca. Kada se projiciraju makedonske šanse za otvaranje pregovora s EU-om, ne smije se zanemariti ni nimalo blagonaklon odnos susjeda prema Skoplju.

NACIONAL: Prošla godina završila je terorističkim napadima u Berlinu i Istanbulu. Kako će ti događaji utjecati na buduće izbore u Njemačkoj, kao i na odnose s Turskom, koja bi u svakom trenutku mogla otvoriti granice i pustiti milijune izbjeglica preko granice EU-a?

Val terorističkih napada na tlu EU-a mijenja odnos dijela birača prema političkim opcijama. Pogotovo tradicionalnim. Nekada male šovinističke grupacije koje su tavorile na marginama, danas su gotovo postale mainstream stranke. Ni Njemačka nije u tome izuzetak. Na ovogodišnjim izborima nije u pitanju samo politička sudbina njemačke kan-

'PROJEKT OTKUPA INE OD MOL-a treba biti dio strategije o dugoročnoj energetske sigurnosti Hrvatske. Pitanje je kakvu energiju želimo i koliko je možemo sami proizvesti. Referendum je zaista zadnja opcija'

celarke, nego održivost jednog koncepta vođenja izbjegličke krize koji je via facti dao veliki utjecaj turskom predsjedniku na prilike u Uniji.

NACIONAL: Zbog kršenja ljudskih prava i ugrožavanja demokracije Edrođanova režima, EU parlament nedavno je izglasao rezoluciju o zaustavljanju pregovora o članstvu Turske u Uniji, koji traju preko 10 godina. Turska je na to oštro reagirala, kakve su stvarne perspektive tog članstva i postoji li opasnost od okretanja Turske Rusiji, Kini i islamskim državama?

Kada sam kao OEES-ov promatrač bio na izborima u Turskoj još 2010., domaći eksperti uvjeravali su me da je turska politička elita već tada odustala od ulaska u EU kao prioriteta, jer su postali svjesni da bi stvarno prilagodavanje europskim standardima ugrozilo sve autoritarniji način upravljanja državom. Brutalan odnos prema pravim i izmišljenim političkim protivnicima tek je zadnja točka prijedpore između turskih vlasti i najvećeg broja zastupnika u EP-u, od kojih dobar dio, inače, podupire približavanje Ankare i Bruxellesu.

NACIONAL: Opcija je stvar da u zemljama EU-a jača radikalna desnica. Osim u Njemačkoj, održavaju se

izbori i u Francuskoj i Nizozemskoj, dakle osnivačicama Europske zajednice. Treba li se bojati rezultata?

Na sudbinu EU-a puno više utjecaja imaju rezultati izbora za nacionalne parlamente, nego izbori za Europski parlament. Ova godina će umnogome potvrditi to pravilo. Mislim da će se trend jačanja eurofobnih (ne više samo euroskeptičnih), ksenofobnih i radikalnih opcija potvrditi na izborima u trima važnim članicama EU-a. Razloge ne treba tražiti u gospodarskoj slabosti jer EU nije u recesiji, a Nizozemska, Francuska i Njemačka čine čak 40 posto ukupne ekonomije bloka 28 država. Riječ je o tome da je (ne)sigurnost, shvaćena kao neposredna fizička prijetnja, ali i šire od toga, postala najutjecajniji čimbenik koji određuje biračke preferencije među zemljama članicama. Sigurnost je jednako tako i predmet političkih manipulacija, kako bi se nametnuli specifični interesi drugačiji od interesa današnjeg europskog mainstreama.

NACIONAL: U svojstvu EU zastupnika intenzivno ste se bavili pitanjima maritimne baštine i organizirali niz okruglih stolova i konferencija na hrvatskim otocima. Kakav je bio odaziv i kakvi su rezultati?

Kao potpredsjednik Međuskupine Europskog parlamenta zadužene za otoke, prvog tijela uopće posvećenog problemima europskih otoka, imam mogućnost učinkovitog komuniciranja otočnih problema na europskoj razini. Unutar Međuskupine svi smo posvećeni istom cilju: poboljšanju uvjeta života na europskim otocima kroz institucije i fondove EU-a. Gotovo sve otočne zemlje suočavaju se s istim izazovima pa je moguće razmjenjivati dobra rješenja. Prije dvije godine organizirao sam radni posjet vodstva Međuskupine Zadru, Ugljanu i Kornatima. Lani sam u Betini, prijestolnici tradicijske brodogradnje u nas, priredio veliku konferenciju o maritimnoj baštini. Odaziv inozemnih i domaćih otočana bio je izniman. Upravo od sudionika te konferencije došla je inicijativa da se izradi sveobuhvatan policy paper o problemima hrvatske maritimne baštine, uz smjernice za njezino očuvanje. U Europskom parlamentu sam na konferenciji o učincima kohezijske politike na otoke, ugostio 30-ak mladih s otoka koji su iznijeli svoje prijedloge kako dalje. Konkretni rezultat rada Međuskupine je svakako i potpora povijesnoj Rezoluciji o europskim otocima usvojenoj u Europskom parlamentu. Također, u sklopu mojih napora u promociji oznaka kvalitete naših domaćih proizvoda, iznimno mi je drago što je moj Ured pridonio da se započne sa zaštitom jednog, izuzetno zdravog, otočnog proizvoda: Komiškog brašna od rogača.

NACIONAL: Kako vidite svoju budućnost u politici nakon što vam 2019. završi mandat u EU parlamentu? Hoćete li se vratiti domaćoj politici ili se više angažirati u međunarodnim organizacijama u kojima ste i prije bili aktivni, poput OEES-a?

Moja odluka ovisit će o političkom ambijentu i procjeni mogu li i u kojoj mjeri pridonijeti afirmaciji vrijednosti zbog kojih sam i ušao u politiku početkom devedesetih. Mislim da je u politici važnije biti svjestan vrijednosti koje želiš zastupati od izbora dužnosti za koju se natječeš.